

ОБЕДИНУВАЧКАТА МОЌ НА ЛОГОСОТ:

Кон животот и делото на проф. д-р Виолета Панзова

Веројатно секоја личност што имала можност да ја почувствува нај-благородната страна од процесот на образованието, неговото обликувачко и поттикнувачко влијание во процутот на човечките потенцијали на индивидуата, е способна, макар и интуитивно, да го долови длабинското, филозофско значење на поимот *учител*, според кое тој не означува единствено професионална, туку првенствено духовна категорија. Имено, учителот е оној што, низ зборови и низ дела, ни ја открива вистинската смисла на бескрајниот процес на учењето, сфатено како процес на саморазвој и самоактуализација, како осознавање на неповторливиот онтолошки „дар на себството“ и негово негување кон постигнувањето на оптималната форма за која е способно. Тоа е процес втемелен врз стекнување знаења од различен вид, но секогаш инспириран од етичкиот стремеж кон доброто, и насочен кон воспоставувањето на деликатната рамнотежа меѓу сопствената и туѓата перспектива.

Затоа вистинскиот учител е оној што никогаш не престанал да учи, кој е способен да учи од сите животни ситуации и од сите личности, а особено од своите ученици. Учителот е оној што има моќ да ја оживее духовната искра присутна во сечиј ум, искрата на љубопитството, чудењето и восхитот пред тајните на светот и на човекот што допрва чекаат да бидат откриени, или барем насетени. Затоа наши учители, во најшироката смисла на зборот, може да бидат и децата и возрасните, и познатите и непознатите, и живите и оние што веќе го напуштиле овој свет. Наши учители се сите оние кои ни покажале што значи во себе да се носи искрата на духовниот стремеж и непробојното јадро на личниот интегритет, без оглед дали нивното знаење и учителски способности се или не се формално верификувани. Но токму затоа, од суштинска важност за индивидуите што се одлучиле образованието и воспитанието во формална, институционална смисла да го изберат за своја професија, е никогаш да не ја забораваат или занемарат својата најважна, но и најтешка мисија – учителската, етички вдахновената мисија. Без нејзините суптилни и драгоцените нишки, социјалната и персоналната моќ концентрирана дури и во најпрестижните професорски звања останува лишена од својата основа и лесно може да се деградира во својата спротивност. Но кога личноста на врвниот професор е природно и неразделно слеана со личноста на врвниот учител, таа станува центар на позитивна, инспиративна социјална динамика и интелектуално влијание чии плодови се она највредното кон кое се стреми човечката интеракција во рамки на образовниот процес.

Таквата слеаност на професорскиот и на учителскиот етос, посветеноста на интелектуалната но и на човечката димензија на академската дејност, е една од највпечатливите карактеристики на животот и делото на проф. д-р Виолета Панзова, редовен професор во пензија на Институтот за филозофија на Филозофскиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје. Со нејзиното ненадејно починување на 7.4.2020 година, на 71-годишна возраст, македонската филозофска мисла загуби еден од своите најистакнати претставници. Таа беше личност што сите свои научни и педагошки потенцијали ги вгради во темелите на Филозофскиот факултет, на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“, но и во поширокиот корпус на македонската филозофска и научна култура, на чие унапредување го посвети целиот свој професионален живот.

Виолета Панзова е родена во 1948 година во Свети Николе. Основно и средно образование завршила во родното место, со одличен успех. Нејзината особена интелектуална надареност и трудољубивост се пројавувале уште во гимназиските денови, така што III и IV клас од гимназијата ги завршила за една година (1966). Иако ѝ биле понудени можности за стипендирани студии во повеќе различни научни области, таа избрала својот професионален живот да ѝ го посвети на филозофијата, а особено на логиката и на епистемологијата како нејзини фундаментални дисциплини. Дипломирала на Групата за филозофија на Филозофскиот факултет во Скопје (1970), магистрирала на Филозофскиот факултет во Белград (1981), каде што и докторирала (1989). Во редовен работен однос на Филозофскиот факултет во Скопје е од 1971 година, најнапред како стажант-асистент, а потоа и како предавач (1982), доцент (1990), вонреден професор (1995) и редовен професор (од 2000). Била раководител на Институтот за филозофија на Филозофскиот факултет во периодот од 1995 до 1999 година.

Во текот на нејзината долгогодишна работа како универзитетски наставник, изведувала настава по голем број предмети од областа на логиката, епистемологијата, методологијата, филозофијата на јазикот и сродните филозофски подрачја на сите три циклуси студии – додипломски, постдипломски и докторски студии, како на Филозофскиот факултет, така и на други факултети во составот на УКИМ. Овие курсеви ги следеле и успешно ги завршиле повеќе од 20 000 студенти.

Проф. д-р Виолета Панзова била член на комисији за одбрана на голем број магистерски и докторски трудови на Факултетот, како и на низа други универзитетски институции во земјата и во странство. Под нејзино менторство се изработени и одбранети повеќе магистерски и докторски трудови од областа на логиката и епистемологијата.

Била раководител на неколку научноистражувачки проекти, меѓу кои: „Логичка анализа и формализација на македонскиот литературен јазик“ (1992 - 1995), „Современи трендови во теоријата на аргументацијата“ (1998 - 2000) и „Македонска логичка терминологија“ (2000 - 2003).

Со соопштенија и прилози учествувала на повеќе научни собири, конференции, симпозиуми, трибини, во земјата и во странство.

Објавила стотина научни и стручни трудови во домашни и странски публикации, меѓу кои и книгите: *Универзалната граматика и македонскиот јазик* (1996); *Значењето и вистината* (1998); *Логика – општа теорија на рационалноста* (1999, 2002); *Семантичките парадокси* (2001); *Науката како занает* (2003); *Логика за 4 година на реформирано гимназиско образование* (2005); *Logjika për vitin 4 të gjimnazit të reformuar* (2005); *Логички лексикон* (2005), *Прирачник за изработка на студентски трудови* (2007, 2011); *Вистината на истражувањето – општите постапки во научната работа* (2018).

За особено значајни долгогодишни остварувања во областа на образованието и науката, добитник е на највисокото државно признание – наградата „11 Октомври“ (2006).

Низ своите многубројни трудови, како и низ јавните настапи и предавања, проф. д-р Виолета Панзова систематски ја развиваше својата оригинална концепција за логиката сфатена како општа теорија на рационалноста, чии елементи се вградени во сите сфери од човековата интелектуална и практична дејност. Нејзиниот приод кон логиката беше втемелен врз идејата дека таа не претставува езотерична дисциплина чии симболички тајни можат да ги разберат само малкумина. Напротив, таа постојано ја афирмиралаше обединувачката моќ на логиката како интелектуално ткиво на нашата заедничка рационална природа, која ни овозможува нам, луѓето, да ги надминеме разликите што нè раздвојуваат, да комуницираме на суштински начин и да ги доближине нашите разновидни перспективи. Меѓутоа, како подеднакво важен аспект на проучувањето на логичките механизми и инструменти на расудувањето, проф. Панзова постојано ја истакнуваше потребата од негувањето на нивната правилна дијалектичка употреба, која го опфаќа и вредносниот аспект на знаењето и комуникацијата. Во нејзините потесни научни интересирања спаѓаше примената на современата логика во анализата и дигитализацијата на природните јазици, со посебен акцент врз македонскиот јазик, за што разви и нова логичка апаратура.

Преку својата научноистражувачка и професорска дејност, проф. д-р Виолета Панзова создаде цврста подлога за натамошно унапредување на логичко-филозофските истражувања во нашата средина. Во тој контекст, како особено значајно поле на нејзиниот ангажман, како во професионална, така и во лична смисла, отсекогаш се истакнуваше грижата за изградување на новите генерации истражувачи и мислители. Таа грижа ја манифестираше преку своите трудови од областа на логиката, методологијата и техниката на научноистражувачката работа, во кои се развиени и презентирани интелектуални алатки што се исклучително корисни за сите истражувачи во научните и во филозофските дисциплини. Меѓутоа, градењето на интелектуалниот профил на самостојни и компетентни критички мислители проф. Панзова го реализираше и преку педагошкиот приод

втемелен врз вредностите на професионалноста, високите стандарди, почитта, соработката, како и преку непосредната и искрена комуникација со студентите. Така, таа ја афирмираше македонската филозофско-логичка мисла не само со своите научни дострели, туку и со своето сфаќање на образовната дејност како процес на заемно унапредување на личностите што се вклучени во неа. Оттаму, проф. д-р Виолета Панзова ќе остане засекогаш запаметена кај своите колеги, пријатели, соработници и многубројни генерации студенти не само како научник и професор од највисок ранг, туку и како учител во најдлабоката, човечка смисла на тој збор.

АНА ДИМИШКОВСКА